

10 UTVALGTE FOR DEG:

1. Spyttbakk

4. Rugemaskin

8. Rasjoneringskort

5. Stuttkjerre

2. Hesplatre

9. Messehagel

3. Steinrulle

6. Potetkvern

7. Sweet heart radio

10. Lensmannsuniform

STRAND BYGDEMUSEUM

BREIDABLIKK

Følg oss på Facebook og Instagram.
Åpningstider og aktiviteter finner du
på strandbygdemuseum.no

1. Spyttebakk

Å tygge tobakk er en av de eldste måtene å bruke tobakk på. Skråtobakken ble fremstilt ved at hele tobakksblader ble innsatt med fruktsaus, ofte sviskesaus, halvtørket og vridt sammen til tykke hyssing- eller taulignende tråder.

Både snus og skrå ga ofte økt spyttutsondring. Å svelge så mye nikotinholdig væske ga lett hjertebank. Spyting var derfor en del av ritualer og spyttebakken var standard tilbehør i mange hjem, på tog, på båt, i forsamlingshus og andre lokaler hvor folk ferdes (*Her var det oftest plassert et lite oppslag på veggen med anmodning om å benytte spyttebakken, og at spyting på gulvet var forbudt*).

2. Hesplatre/hespetre/garnvinde

Et hespetre er et tekstilredskap som brukes til å lage hesper av garn. Snellen på rokken måtte tømmes for spunnet garn med jevne mellomrom.

Bilder fra Vest-Europa viser at det roterende hespetreet var i bruk i senmiddelalderen, men vi vet ikke sikkert når det kom til Norge. Typen har imidlertid blitt brukt frem mot vår egen tid.

Ordet hespetre blir også brukt som skjellsord om kvinner som oppleves som vrang eller usympatiske.

3. Steinrulle/klesrulle

Rulle er et redskap til å glattgjøre tekstiler. Rullen består av en eller flere ruller i tre, som tekstilet blir rullet opp på slik at de presses flate mellom dem eller mellom rullen og et glatt underlag. Det ble lagt stein i kassen for å gi tyngde, når den ble trukket fram og tilbake over klesrullene. Rullen er et redskap som ble utbredt da glatte innredningstekstiler, spesielt i lin, ble populære i annen halvdel av 1800-tallet og fram til midten av 1900-tallet.

4. Rugemaskin

Rugemaskin brukes for å ruge ut fjærkre på gården. Beholdere med vann inne i kassen ble varmet opp ved hjelp av parafinlampe (ekstern metallbeholder).

5. Stuttkjerre

Ordet stutt betyr liten, som sier noe om størrelsen på kjerrene. De ble dratt av hest og brukt til kjøring av stein, redskaper, gjødsel, osv. Av praktiske årsaker var det også et lem bakpå kjerra med en åpne- og lukkemekanisme. Hestetrukne redskaper ble i hovedsak brukt av menn.

6. Potetkvern

Potetkvern ble brukt til å mose kokte poteter da denne rotfrukten ble en viktig del av norsk kosthold på 1800-tallet. Potetkverna ble tidlig på 1900-tallet erstattet av den mer effektive kjøttkverna.

7. Sweet heart radio

Radioer var den viktigste kilden til nyheter fra London om krigens gang fra de alliertes side. Slik var radioens sendinger en viktig måte å holde moralen oppe hos store deler av sivilbefolkningen. Radiolytting under krigen var strengt forbudt for alle unntatt NS-medlemmer. I 1941 kom forordningen om at radioene skulle samles inn og kun NS-medlemmer kunne ha radioer. Det ble samlet inn vel 530.000 radioapparater.

Sweetheart-radioen med krystallørepropper var beregnet for motstandsbevegelsen under andre verdenskrig. Miniatyrradioer som denne ble sluppet av fly og fraktet med båt til motstandsmenn, med formål at en kunne lytte på særmeldinger på radio fra England.

8. Rasjoneringskort

Rasjonering er administrativ fordeling av knappe goder. Disse ble brukt da etterspørselen etter viktige varer var større enn tilgangen, som da en var i krig og hadde mistet viktige handelspartnere. Derfor var det lite «luksusvarer» å oppdrive, og en måtte dele ut det som var i rasjoner.

9. Messehagel fra Strand kirke

Messehagel er en liturgisk overbekledning som brukes av prester under nattverden og i høytider. Plagget er formet som en kort, fargerik kappe uten ermer og åpen i sidene som en tappert (heroldkappe) eller poncho. Under messehagelen bærer alltid presten en hvit alba, en vid kjortellignende geistlig drakt som rekker til ankene og ikke må forveksles med en prestekjole, selv om mange kaller den nettopp det. Messehagelen blir på folkemunne også kalt «prestesmekke».

10. Lensmannsuniform

Uniformen har 16 knapper messingknapper foran, 2 i ryggen og 2 små knapper på ermene. Uniformsluen har korpsmerke (harpe i krans) i front. Gul pyntesnor med knuter over bremmen er festet til messingknapper. Bremmen er av svart plast og innsiden er av lær.

Kilder: Wikipedia, Store norske leksikon (snl), Digitalt museum.

STRAND BYGDEMUSEUM

BREIDABLIKK

Følg oss på Facebook og Instagram.
Åpningstider og aktiviteter finner du
på strandbygdemuseum.no